

(druhé dějství)

II. 1. Je třeba dobrého skutku

Pokud si kulisy nevynutí jinak, budou v těchto pozicích:

Bílá   *Černá*

Pragmál   *Kamil*   *Reál*

Naturál (sedě či kleče u Kamilových nohou)

hlediště

Kamil je na scéně spolu se všemi duchy. Ti s gesty sobě vlastními – Naturál se hladí po vlasech, Reál naslouchá Šizuňkovi, Pragmál možná ruce založené na prsou, Reláty ?? – trpělivě čekají, co se bude dít. Možná (uvidíme) by se hodilo, aby si Bílá a Černá – či Bíločerná a Černobílá – kruhem prohodily místa. Kamil je zamyšleně pozoruje. Kamil to pozoruje spíše překvapeně a zmateně, ale záhy se musí vzpamatovat, protože mu zbývá už jen 58 minut.

Kamil netrpělivě, nervózně až hystericky, rozhlíží se, rozhodí rukama (možná bude vhodně repliku upravit): „Tak. Co včil.“

Reál (pozvedá loutku, recituje nejprve ke Kamilovi, v nábožném vytržení): „Přináším slovo od Velkého Šizuňka! Začíná pochodovat svou chůzí, ostatní duchové vykazují znechucení – Naturál naznačuje, že tu něco smrdí (třeba jako M. Baroš), Pragmál si utáhne kravatu, Reláty střídavě lomí rukama. Velký Šizuňk vstupuje do roku Borůvkových koláčů! Po šest dní a po šest nocí...“

Pragmál (postaví se mezi něj a Kamila a oboří se na něj, přitom mu rozcuchá Šizuňka, kterého si Reál pak upravuje vpravo vzaďu; napřed ovšem zuřivě zasyčí na Pragmála): „Zajed’.“ Upraví si sako, aby jej nic netlačilo a neomezovalo a ke Kamilovi zcela věčně, zkrátka „pragmaticky“ „Pane. Včil hlavně potřebujeme dobrý skutek.“

Reláty: „Dobrý skutek!“ obě jej začnou hledat po jevišti jako ztracenou minci. Ve „svém“ čtvrtém dějství nejsou taková třesťidla, proto by bylo lepší, aby i tady vyjádřily relativitu důstojněji – např. otočením se na opačné strany? Rozchodem do opačných stran? – Nebo si prostě zase vymění místa?

Naturál (leží na zemi, spokojeně se protahuje, smyslně): „Dobrý skutek!“ Netřeba komentovat...

Kamil (nějaký pohyb – uvidí se až podle toho, jak to bude reálně vypadat - přemýšlí nad tím): „Dobrý skutek, hmm... Asi by tady měl dát najevo – „ano, to je ono!“ Ale kde nějaký sehnat.“

II. 2. Příklad aplikace etických te-orií – výsledek: naprostá neslučitelnost

Pragmál chytí Kamila za ramena a otočí jej směrem ke vstupu na scénu, po němž se belhá Stařena s těžkou krosnou na zádech a holí v ruce. Ukáže na ni. Duchové, kteří právě nebudou v akci, zřejmě budou nehybně stát na svém místě, nebude-li výslovně určeno jinak.

Pragmál (Istivě): „Támhle.“ To bude vlevo na nižším stupínku.

Kamil: „A vida, stařena v nesnázích. Zdaleka na ni volá. Hej, babice (nebude-li uveden pádný protiargument, tak mi toto oslovení ke Kamilově povaze a jeho jednání nesedí, a proto se to nějak změní, třeba - „babi“, „babčo“, „bábo“... A třeba něco lepšího napadne Kamily.)! Ta krosna je na tebe moc těžká, pomůžu ti s ní!“ Zastaví se u ní, natahuje ruce po krosně.

Tady někde si Reláty potřetí vymění pozice tak, aby to vytvářelo pravidelný rytmus.

Stařena (mírně couvne, připravena použít hůl a skřehotá): „Rrf?“ Ve smyslu „cože? Špatně slyším.“

Pragmál (přiběhne k němu, odvádí jej od Stařeny směrem na střed-střed, aby uvolnili místo Naturálovi, úsečně jej poučuje): „Ne tak rychle. Ze slepého altruismu žádné dobro neplyne. Lstivě pohlédne na Stařenu. Zeptejte se, co za to.“ Následně bude Kamilovi mlčky vysvětlovat a vypočítávat na prstech, příp. dokonce sepisovat na papíře, jak to je s kupčením s dobrými skutky. Je třeba to secvičit tak, aby skončili těsně před tím, než se Pragmál opět vkládá do děje. – Kamil se od této chvíle do děje už nezapojuje, zřejmě se bude jen vyhýbat duchům a Stařeně, přičemž i jeho zděšení bude narůstat.

Naturál (se svůdným úsměvem přichází, bere Stařenu za ruku): „Má chère! Klekne si, políbí ruku. Dovolte mi sejmut břímě z vašich spanilých zad.“ významně zamrká na Kamila, tj. otočí k němu hlavu. – V tuto chvíli vychází ze svého místa Bílá.

Stařena podezřívavě, neví, na koho si dávat větší pozor, proto raději sleduje všechny, i diváky: „Rrf?“

Bílá Reláta (lehce Stařenu odvádí na jednu stranu, dál od Naturála, tj. na nižším stupínku doprava, hovoří rázně, jako by dávala vojenský rozkaz; Naturál vstane a posílá jí sladký vzdušný polibek, pak si sundá sako a lehce rozhalí košili – bude-li mít): „Tradice evropských kavalírů nám velí pomoci z úcty ke stáří.“

Stařena už trochu s nelibostí: „Rrf?“

Černá Reláta (chytá se Stařeny a odvádí ji na druhou stranu, tj. asi doleva dozadu, nebo aspoň doprostřed dozadu, hovoří velmi mírně, klidně a melodicky): „Ovšem tradice tamilských pársů nás z téhož důvodu učí neurážet své předky soucitem.“

Pragmál (dopočítal Kamilovi všechna má datí/dal a vkládá se do toho, odvádí stařenu úplně jinam, možná na její původní místo, tedy opět do rukou Naturálovi): „Takhle bychom se nikam nedostali!“

Reál (s upraveným Šizuňkem přichází a zasvěceně vstoupí do hovoru a ke Stařeně; první dvě slova velmi slavnostně a důstojně): „Velký Šizuňk --- si žádá skákat po jedné! Sláva Velkému Šizuňkovi!“ *jme se skákat na jedné noze směrem doprava, startuje tím chaos*

Naturál chopí prudce Stařenu kolem ramen, odvádí ji do ~~předě~~ doprostřed, Stařena u toho skřehotá se střídavou frekvencí a intenzitou, tj. např. zesílí hlas a prodlouží pauzy mezi skřeky a naopak.

Naturál (rozhalen, se sakem přes ruku, naklání se ke Stařeně, skoro jí pje do ouška; rozhazuje volnou rukou, procitěně): „Hle, břeží jarní vítr! Jaká tajemství nám vane?“

Pragmál (už našťvaně na všechny ty kydy kolem, prudce strhává Stařenu zpátky na výchozí místo, ta je už zcela vydešená, vrčí, skučí a hledá, kudy by utekla): „Nech už toho!“

Reál (skáče kolem): „Sláva Šizuňkovi!“

Bílá Reláta (chytá Stařenu za ruku a táhne ji doprava, hovoří velmi mírně, klidně a melodicky): „V kmenech grónských inuitů se to dělá takhle!“

Černá Reláta (chytá Stařenu za ruku a táhne ji doleva, hovoří rázně, jako by dávala vojenský rozkaz): „Za dynastie Čching se to dělávalo takto!“

Bílá Reláta: „Pust’!“

Černá Reláta: „Ty pust’!“

Reláty se přetahují o Stařenu, která skřehotavě kvičí, předhánějí se přitom v tom, která vyjmenuje víc kultur – už tak je to velmi divoké a během dalších replik by stěží šlo dále stupňovat napětí a nějak smysluplně zapojit a koordinovat ostatní duchy. Proto se „shození“ vyřeší tím, že Stařena se zděšením uteče doprava, ještě nahoře ji ze strachu trefí šlak, z posledních sil sejde po schůdcích a padne. Naturál se jí snaží strhnout pro sebe, v čemž se mu pokouší bránit Pragmál, kolem jak maniak na jedné noze skáče Reál a mává Stařeně před obličejem Velkým Šizuňkem. Smykají Stařenou z jednoho konce jeviště na druhý, u čehož Stařena řičí, jak by ji na nože brali. Kamil, drže se za hlavu, všechno pozoruje s nevěřivým výrazem. Nakonec se duchům povede shodit Stařenu z jeviště. Všichni se uklidní, pomalu se přibližují k okraji a sledují její nehybné torzo.

II. 3. Intermezzo – dozvuky předchozí části

Kamil (pomalu spouští ruce z hlavy): „Je mrtvá?“

Pragmál (posoudí znaleckým okem): „Vypadá to tak.“

Naturál: „Škoda. Byla *tak* krásná.“

Kamil (po chvíli pozorování, s nadějí): „Možná -“

Bílá Reláta (nadšeně): „Teď se hýbla!“

Černá Reláta (skepticky): „Nehýbla.“

Kamil (zklamaně): „Nehýbla.“

Po další chvilce sebou Stařena trhne a zaskučí.

Kamil a duchové (objevně): „áá-Áh!“ *Stařena je přestává zajímat*

II. 4. Kamil volí teorii – děj

Pragmál: „No. To šlo celkem dobře.“

Kamil: „Dobře?! Jsem tu s vámi sotva pár minut a už jste ze mě málem udělali vraha!“ *starostlivě* „Snad to ďábel neviděl. Vy mi máte pomáhat!“

Reláty (snesou se mu na ramena): „Ale my pomáháme.“

Kamil (zbavuje se jich): „Nepomáháte! Jste jak smečka hyen! Odted' chci slyšet jen jednoho z vás, ostatní ať mi jdou z očí!“ Možná by duchové měli křičet „já“, „já“, „mě si vem“, aby tam skutečně byl kravál. Všichni se nacházejí vpravo u kraje pódia.

II. 5. Identifikace tématu pro aplikaci první te-orie – popis

Na scénu se vřítí Inkvizitor.

Inkvizitor už na schodech: „Co je to tu za kravál?!“ Zastaví se asi ve třetině na vyšším stupínku a s výrazem veledůstojnosti a všemocnosti hledá viníka a kacíře.

Kamil (naštvaně sykne): „Zmizte!“ dívaje se na inkvizitora, naslepo chytne nejbližšího ducha, což je Reál – ten se tedy musí k němu nachomýtnout „Ty! Ty tu zůstaneš!“ Drží jej, i když Reál jako by chtěl nepřítomně pokračovat ve svém nábožném bloumání.

Duchové odcházejí. Zřejmě musejí mít gesta, jimiž přepínají svou viditelnost/neviditelnost (a vůbec vnímatelnost/nevnímatelnost) ze strany živých smrtelníků. Při inkvizitorovu vpádu přepli, proto teď mohou nepozorovaně projít kolem něj a pryč z pódia.

Inkvizitor uvidí jen Kamila, jde k němu, Reála vůbec nevnímá: „To ty tu tak vyřváváš? Prudce se zastaví asi uprostřed pódia, obrátí do publika a výhrušným tónem. Vedle probíhá svatý soud, víme?“

Kamil (k Reálovi, kterého s překvapením pustí. Reál až do své další interakce provádí nějakou kultovní činnost, např. padne před Šizuňkem na vztyčené ruce na kolena, pokloní se, vzápětí vstyk a poskočí na jedné noze, pak totéž znovu a na druhé noze.): „Svatý soud! Rozhodně, optimisticky. Do toho se vložíme.“ Popojde k Inkvizitorovi a jako by navazoval konverzaci. „A koho tu vlastně soudí?“

Inkvizitor otočí se a zvysoka shlíží na malého Kamila: „Toho pomateného astronoma z Toskánska. Však víš, toho –“ naznačuje krouživé pohyby rukou, opět se odvrací od Kamila, jde blíže k divákům a trochu doleva. „– kacíře. Dlouho nám unikal, ale teď už je v milostivých rukou inkvizice.“ Spokojeně si zamne ruce.

Kamil (přemýšlí, přítom pomalu postupuje za inkvizitorem): „Kacíře... inkvizice... --- - Zvedne hlavu. Prosím vás, jaký je dnes letopočet?“

Inkvizitor překvapeně se otočí ke K.: „Léta páně 1633. ---- Trochu podezíravě, trochu rozladěně („co je to za hlupáka?“). Co se tak hloupě ptáš?“

Kamil (bere Reála stranou, tj. doprava dopředu, ovšem Reál se stále snaží skákat po jedné.): Cítí příležitost, natěšeně. „To musí být ďáblova příležitost. Pouští Reála, otáčí se k inkvizitorovi a zamýšleně, jako by chtěl rozluštit velkou záhadu. Z nějakého důvodu nás poslal do sedmnáctého století.“

Reál (dokončí poskok, a jako by se konečně vzpamatoval, uznale): „Dobré století.“

II. 6. Intermezzo

Inkvizitor (do plénu): „Kde jenom vězí? Přisahám, že ji přetrhnu!“

Kamil: „Na někoho čekáte?“

Inkvizitor: „Poslal jsem bábu pro dřevo. Dávno tu měla být!“

Kamil: „Pro dřevo? Budete dělat oheň?“

Inkvizitor (pohlédne kamsi do zákulisí): „To až jak to dopadne. Viděl jsi ji snad?“

Kamil: „Já? Ale kdepak.“

Stařena (zaskučí dole pod jevištěm): „Aargh!“

Inkvizitor: „Co to bylo?“

Kamil: „To... jsem byl já! Aargh! Aargh!“

Inkvizitor (podezíravě k němu přichází): „Podivné zvuky vydáváš... Nevíš, jaké je století, mluvíš tu sám se sebou... Nejsi ty náhodou – posedlý?!“

Kamil (jako by tipoval): „Eh... Ne.“

Inkvizitor (odstupuje): „Jen aby.“ *odchází na kraj scény, tváří se neústupně*

II. 7. Zachránit Galilea! - argumentace

II. 7. a. S pomocí Reálovy pravdy

Kamil (k Reálovi): „Tak teď nevím. Máme toho chudáka zachránit před inkvizicí? To je přece dobrý skutek, ne?“

Reál (obřadně): „Dobrý skutek jest skutek v milosti Velkého Šizuňka.“

Kamil: „Co furt máš s tím Šizuňkem?“

Reál (ke své loutce): „Šizuňk je garant všeho dobra ve světě! To až podle něho jsou věci dobré a špatné.“

Kamil: „A nechat se upálit inkvizicí je podle něho co?“ „Nechat se upálit“? Podle této formulace by pomohla spočívat v přemluvení nikoli inkvizitora, nýbrž Galilea, aby odvolal.

Reál: „My, velcí šizuníci, věříme v nedotknutelnost lidského života. Žádný živý tvor nesmí být nucený k tomu, aby se upálil.“

Kamil: „To jsem chtěl slyšet.“ *k Inkvizitorovi* „Promiňte?“

Inkvizitor: „No?“

Reál: „... pokud ovšem nenosí červené ponožky před setměním.“

Kamil znejistí, pendluje pohledem od Reála k Inkvizitorovi. Inkvizitor očekává odpověď.

Inkvizitor: „Co chceš?“

Kamil: „Totiž...“ *obchodním tónem* „Nevíte, jaké má ten kacíř ponožky?“

Inkvizitor (nevraživě): „Ponožky?!“

II. 7. b. Zpochybněním ústředních tezí (?) - argumentace?

Tady je opravdu zvláštní argumentace, není mi příliš jasné, o co Kamilovi jde. Vysmívá se inkvizitorovi? Snaží se uvést nějaké argumenty? Co chcete touto částí vyjádřit? Zdá se mi, že to tady ztratilo spád.

Kamil (oboří se na Reála): „Tak ti pěkně děkuju!“ *k Inkvizitorovi* „Zapomeňte na ponožky. Podívejte se, pane... éé... inkvizitore, ten váš astronom... on to tak třeba nemyslel. Znáte to. Lidi navykládají věci.“

Inkvizitor: „Zastáváš se kacíře?!“

Kamil: „Ne! ... ano. Totiž já nevím. Co on vlastně říká?“

Inkvizitor: „Odvažuje se tvrdit, že Země, náš svět daný Bohem, není - že prý není! - středobodem vesmíru! Že se prý točí kolem slunce!“

Kamil: „Chápu. To bude něco jako s tím, jestli je zeměkoule kulatá, ne?“

Inkvizitor (rozpačitě): „No, připouštím, tam jsme se netrefili. Ona asi zeměkoule kulatá bude. Ale geocentrismus – to je sichr. Kdyby Bůh chtěl, aby se Země hýbala, dal by jí křídla.“

Následující 2 repliky už sledují jiný cíl než repliky předchozí.

Kamil: „No ano, ale upalovat někoho, protože si myslí nějakou hloupost... Není to trochu přehnané? Nemůžete mu dát, já nevím, domácí vězení?“

Inkvizitor: „Tak to v žádném případě. Na hranici půjde. Jestli prohraje (,jestli neodvolá“?). A jestli bude dřevo.“

II. 7. c. Relativizací autority - argumentace

Kamil (na Reála): „Tak mi trochu pomoz!“

Tyto tři repliky také vůbec nezapadají do děje, asi se nic nestane, když tam nebudou – jen se to urychlí:-).

Reál (hluboce): „Podle Velkého Šizuňka každý může věřit v co chce, --- pokud je to Velký Šizuňk.“

Kamil (ironicky): „Super.“

Stařena: „Aargh!“

Odtud už to zase má jasnou linii a odsypá to, takže to chce nějak zrychlit jen tu předchozí pasáž.

Kamil (v náhlém osvětlení): „Hele, a jak si můžete být jistí, že Země vážně nelítá?“

Inkvizitor: „Říká to náš Pán.“

Kamil: „A co kdyby někdo říkal něco jiného?“

Inkvizitor: „Tak ho upálíme.“

Kamil: „A jak víte, že jste v právu ho upálit?“

Inkvizitor: „Říká to náš Pán.“

Kamil: „Přesně tak! A teď?...“ *k Reálovi* „Co říká Šizuňk?“

Reál: „Že nikdo není v právu upálit druhého, dokud o to není slušně požádán.“ *A „... pokud ovšem nenosí červené ponožky před setměním.“* Tohle se vlastně opakuje.

Kamil: „Vida! Takže co kdyby...“

Reál: „A že svět má tvar dokonalého osmiúhelníku!“

Kamil: „Jasně. Takže, podívejte...“

Reál (přechází v popředí): „A kolem osmiúhelníku se točí bezpočet dalších osmiúhelníků!“

Kamil: „Drž hubu. Chtěl jsem říct...“

Reál (nadšeně): „A každý osmý den osmého měsíce v osmém roce je Den pistáciové zmrzliny!“

Kamil (varovně): „Drž hubu!“

Reál (v extatickém vytržení začne skákat na jedné noze): „Velký Šizuňk má rád pistáciovou zmrzlinu! Sláva Velkému Šizuňkovi! Sláva Velkému Šizuňkovi!“

Kamil bere Reálovi loutku a zahazuje ji z jeviště. Reál okamžitě umlká, pomalu přechází k okraji jeviště, nešťastně mlčky otevírá pusu jako kapr a střídavě ukazuje na Kamila a pak zase směrem, kterým odletěl Šizuňk. V průběhu následujícího dialogu si loutku přinese zpátky.

Kamil: „Zkrátka, co byste dělal, kdyby někdo uctíval, řekněme, nějakou pitomou loutku, a byl přesvědčený, že ten chudák tam vedle u soudu mluví pravdu, stejně jako vy jste přesvědčen, že lže? Aha?“

Inkvizitor: „V tom případě... bych ho upálil.“

II. 8. Kamil kvůli svým argumentům tváří v tvář smrti – děj

Kamil: „Sakra. Hele... tak ho neupalujte. Co na tom, jestli má Země křídla nebo je nemá? Ostatně, nějaký Bůh sem, nějaký Bůh tam...“ *Tohle je také trochu nejasné – selhaly argumenty, Kamil nemá, co by řekl, tak jen tak bez vysvětlení prosí? Nemohl by naopak trvat na Šizuňkově pravdě? Tím by aplikoval inkvizitorův přístup do důsledků a dojel by na to, že při takovém pojetí morálky rozhoduje moc.*

Inkvizitor: „Dost už toho rouhání!“ *chytá Kamila za ruku* „Jsi blázen a kacíf! Tebe upálím hned po něm!“

Kamil (vystrašeně): „Ale ne, to jste špatně pochopil! Podívejte, já jsem udělal takovou dohodu s ďáblem a on mi půjčil ty duchy...“

Inkvizitor (přerušuje jej, hází jej na podlahu): „Mlč! Budeš pykat za svou blasfémii! Takový, jako ty, si ani nezaslouží soud! Takový si zaslouží zemřít na místě!“

Kamil: „Ne!“

Hlas ze zákulisí: „A přece se točí!“

Inkvizitor (zarazí se): „Co to bylo?“ *pohlédne směrem za hlasem* „Ha! On utíká! On utíká, pane Bože, chyt'te ho!“

Inkvizitor utíká z jeviště. K ležícímu Kamilovi přichází Reál, úzkostlivě objímá Velkého Šizuňka jako nejmilejšího plyšáka.

Kamil (zvedá se): „Tady jsme skončili. Rychle pryč!“

Kamil i s Reálem prchají.

Stařena: „Rrf!“

Stařena se odplazí pryč, druhé dějství končí.